

**REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:**
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Intelectualii noștri.

În numărul trecut al »Bisericii și Școlii« am făcut diagnoza religiozității poporului nostru. Dacă nu vom fi nimerit adevărul absolut n'are de a face, va veni altul care se va apropia mai mult de el, iar nouă ne rămâne satisfacția, că am dat cheia pentru rezolvarea unei probleme mari. La sfârșite am observat apoi, că lipsește ceva din discuțiunea noastră, anume religiozitatea intelectualilor noștri, cari au rolul de conducători ai poporului. Acestia trebuie să fie în armonie sufletească cu sufletul poporului, ca îndrumătorii lui.

Clasa aceasta intelectuală la noi stă foarte aproape de sufletul poporului, pentru că este nemijlocit odrăslită din el, suntem fii de țărani cu toții, nu va fi nici unul dintre noi care să nu-și aibă rudeniile sale de țărani, dar cei mai mulți și astăzi sunt din părinți țărani. Moștenirea caracterului religiozității a părinților se susține prin legăturile familiare. Unde se întrerup aceste legături, se perde și caracterul original și se începe procesul transfuziunii cu sufletul străin.

Renegarea se înlămplă prin cultură străină, care intră cuceritoare acolo unde nu e proprie cultură. Așa s'a catolizat și maghiarizat nobilimea noastră de pe vremuri, care a dat Ungariei cele mai ilustre familii.

Procesul acesta de asimilare restrâns odinioară la porțile înguste ale nobilimei, astăzi a devenit covârșitor prin cultura generală propagată de instituțiile culturale străine în cari se face educația tinerimei noastre și prin funcționarismul cutropitor.

-Nu putem arăta tipurile metamorfozate cari una gândesc și alta grăesc, dar cine ochi are de a vedea, vede cum se zbat în ele două suflete din cari cel propriu sucumbă sub avântul oaspelui cuceritor și devine sclavul acestuia. Un exemplu. Sufletul propriu a dus odată pe un băiat intelectual, să vadă jocul Agatei Bărsescu. Cum ți-a plăcut? îl întreb. Frumos a jucat, fuse răspunsul, decât, limba românească nu e potrivită pe scenă: Cum nu? îl întrebai uimit de răspuns. Dapoi nu-i așa mlădioasă, așa electrizatoare cumva, voi să spună băiatul. »Ropos« îl

întregi eu, la ce băiatul răsese. Iată un suflet cucerit de cultura străină care nu mai înțelege arta română..

Cu aceste dispoziții sufletești deconcertate intră tânărul intelectual în viața publică, unde sufletul lui propriu îl leagă de sufletul poporului din care a eșit și dela care trăește pentru că numai acum vede în toată realitatea sa viața de intelectual român care numai la sinul poporului află adăpost. Și cum viața poporului este concentrată în biserică acolo se concentrează și el. Devine membrul corporațiilor bisericăști, începând dela sinodul parohial până la congresul bisericesc. Acolo desvoaltă o activitate febrilă pentru întărirea fortăreței, pentru că biserică este o fortăreață națională. În »legea românească« vede salvarea sufletului poporului românesc pentru ideea națională, pentru aceea apelează la ea ca la o putere magică a sufletului poporului românesc, și pentru aceea biserică noastră e la-gărul lui.

Dar oare el are credința pozitivă creștină? Postește? Se cuminecă? Este casa lui casă de rugăciuni? Trăește după legile creștinești? Și crește copiii în idealurile credinței și a virtuților creștinești? Merge la biserică și dacă merge pentru a se ruga merge? Cu un cuvânt e sufletul lui suflet religios?

Ne înpăimântă gândul de a zice că nu vor fi și de aceștia credincioși intelectuali, dar cert e, că tipul intelectualului român e al militanțului extern, care biserică o privește numai ca un mijloc și nu ca scop al mântuirii sufletești.

Kant zice, eu nu cred în Dumnezeu, cum este el înfățișat în dogmele creștine dar poporul care nu filozofează, trebuie să creadă în El, căci autoritatea omenească personală, ori de stat este insuficientă pentru susținerea ordinii morale în poporul incult, și numai prin autoritatea dumnezească a religiunii se poate susține ordinea morală în aceste straturi. Noi nu acuzăm clasa noastră intelectuală de ateism decât că nu are deplina cunoștință a lui Dumnezeu, ea crede însă, că numai prin biserică se poate susține poporul pentru idealurile naționale, ea e un mijloc de conservare.

Par că aceasta constatare a lipsei de convingeri religioase pozitive la clasa noastră inte-

lectuală ar fi și o acuză la adresa bisericii învățătoare, a ierarhiei, care și-a omis datoria de a face educația religioasă a clasei intelectuale. Ar mai scădea însă ceva din acuză când cumpanim, că ce loc puțin are catihetul nostru în școala străină, dar când vedem că nici tinerii catehizați în școli românești n'au depline convingeri religioase, atunci trebuie să fie nedeplin sistemul educației noastre religioase. Ceva trebuie să fie la mijloc. Chestiunea aceasta este vrednică de a fi studiată. Noi din parte-ne avem convingerea, că educația religioasă a tinerimei noastre în școlile medii peste tot e numai o formalitate disgustătoare. În sufletul tinerimei se zbate numai gândul culturai proprii și a culturai străine, formând colo tipul intransigentului ici tipul hibridului inter utriusque cutans. Fond religios însă n'are nici unul în urmare nici o statică a caracterului. Prin o reformă a învățământului catihetic s'ar putea face o instrucțiune intențivă religioasă în școală dar alătura de catedră trebuie să fie și familia, internatul în care tinărul sub conducerea spiritualului se fie educat a-și viețul vieța creștinească ortodoxă. Să ne înțelegem bine, un internat condus de spiritual în spirit pozitiv religios, iar nu o casarmă cum este la noi înțeles internatul.

Dar educația nu se începe în școală ci în familie. Uite jidanii și-au pierdut limba viei, și totuș trăesc ca popor numai prin religiunea lor. Iau un tablou viu din educația familiară evreiască așa cum îl văd la o familie învecinată. E o văduvă cu 3 copii, femei tinăra, bine situată o putem numi bogată care stă la sute de mii. Femeea aceasta o iotă nu lasă din prescripțiunile legii, cărora își supune copiii cu o rigoare timitoare. Casa ei e un templu în care rugăciunile și obiceiurile rituale se execută ad litteram încât îți pare că vezi o preoteasă la altarul familiei ei. Întrebați odată de un prieten inițiat în referințele ei familiare, că de unde acest rigoism. E fată de rabin, mi se răspunse, dar tot jidanul de seamă este așa în familie. Moisi a ucis pe egipteanul care maltrată pe un frate de a lui, acest prototip de ovreu își află antitipul în apărătorii lui Dreyfus și Beilis și a ovreului mers la topor în Iași, ca să fim de tot actuali. Are Brancovean antitipuri la noi? doar chiar strănepoata lui parisiană se simte numai per tangențem româncă. Unde a crescut acele antitipuri evrești? în familie, iată așa ca în casa vecinei noastre. Am vrea să ne înțeleagă familiile, și internatele noastre de fete, indeosebi familiile preoțești când vorbim de altarul familiar și preoteasa lui. Să nu se supere pe noi că le aducem tabloul educației familiare dela jidani, puțin agreabil gustului lor, căci aceasta e numai

întâmplător, am văzut cazul și am voi să fim actuali. Și ca să nu scăpăm nimic din circumstanțele actualității, invocăm suveranitatea libertății familiare, recunoscută și de Apponyi. El însuși zice nu vă recunosc în vieța publică de români, acasă puteți fi în deplină libertate aceea ce vreți să fiți, români și ortodocși.

Dar peste familie și școală mai e societatea, această putere nevăzută care astăzi e recunoscută de mare putere în statul sufletesc. Statul, bisericile în ea își află razământul. În toamna aceasta a venit un trimis al guvernului să organizeze patronajul în Arad și comitat, societatea de salvare a naufragațiilor vieții. A fost invitate toate bisericile de stat. Reprezentantul bisericii romano-catolice s'a declarat pentru patronajul, pe care însă ei îl execută în cadrele organizației ligei lor catolice, ca salvarea umanitară să se facă sub scutul și în favorul catolicismului; ei fac patronajul catolic. Reprezentantul comunității mozaice, a adus de gata patronajul izraelit, creat de puternica lor societate dirijată de alianța izraelită, își oferă și ei concursul la patronajul umanitar dar punctul de vedere mozaic a fost accentuat. Ligele aceste religioase sunt marile puteri protectoare ale bisericilor la cari aparțin, cu armata lor spirituală în care este înrolat tot sufletul intelectual. Cu aceasta armată iau catolicii lupta contra ligei francmazoane, declarata inamică a bisericilor. Duelul dintre ligele religioase și dintre francmazoane îl vedem încins pe toată întinderea socială. Oare dacă am încercă să aflăm și intelectuali de ai noștri, nu vreau se zic, membri consistoriali, sinodali și congresuali între ucenicii logelor francmazoane ori cel puțin între administratorii liberilor cugetători, n'am află nimic? Ne temem că da, înse nu acuzăm. Este însă o chestie vrednică de investigat.

În zilele trecute și-a ținut societatea ortodoxă a damelor din țară congresul în Iași. A fost frumos, cea mai frumoasă podoabă a congresului a fost, delegații bisericii noastre de aici. Acum cetesc că societatea aceasta aranjază o mare șezătoare în București la care-și va înșira și poetul nostru Goga mărgăritarele sufletului său. Iată o concentrare socială ce însemnă progres în vieța noastră socială. Dacă nu ne înșelăm societatea aceasta s'a înființat sub influința aparițiilor de catolizare în țară. Acum câțiva ani începuseră a trece la catolicism dame din societatea înaltă ducând cu sine însemnate averi în biserică romano-catolică. Paralel cu aceasta s'a descoperit actele lui Pilat drese în nunțatura papală din București, pentru a scoate pe reposatul metropolit al Bucureștilor de apostat. Aceste mișcări catilinare împreună cu celelalte

știute și neștiute a concentrat sufletul damelor din societatea înaltă în o societate ortodoxă. E un pas spre renaștere socială.

Dar la noi, în mozaicul acesta de moravuri străine, cari toate ne îmbulzesc, toate își cască gura să ne înghită, cum de ne-am restrins numai la societăți literare și economice? cum de nu am organizat societatea pe bază religioasă? pentru că a lipsit nota religioasă din suflete, toată organizația socială s'a făcut numai pe bază națională.

Se nu șovăim. Sufletele sunt deschise, ideea religioasă, biblicește vorbind nu este moartă ci doarme, și credem că doarme cu ochi deschiși dornici de o lumină cerească

Socotim că vremea este să smulgem clasa noastră intelectuală din labirintul societăților străine și să o organizăm în o societate ortodoxă cu principii religioase. Altfel se luptă omul pentru o credință, decât pentru o idee fie ea ori cât de sublimă. Atunci nu va mai zice nimeni că nu-mi trebuie biserica dacă ea nu este națională, ci va zice și va mărturisi că fără de credința pozitivă nu este nici biserică nici națiune.

O renaștere socială ni se impune.

Inmormântarea unui preot vrednic.

Duminecă, în 8/21 l. c. s'a petrecut la locul de veșnică odihnă, corpul neînsușit al distinsului preot din Sat-Chinez, Alexandru Crăciunescu, cu onorurile binemeritate, din partea bisericei și a neamului, în sinul cărora și pentru al căror bine a depus o activitate asiduă și cu frumoase rezultate timp de aproape patru decenii.

La despărțirea sa de lume, acest preot vrednic cu tot dreptul a putut grăi cu marele Pavel: „Luptă bună am luptat, curgerea am plinit, credința am păzit“. A trăit 64 de ani, vârstă, pe care cei mai mulți o ajung; dar nu acela trăiește mult, care numără ani mulți, ci cel-ce e în stare să numere fapte multe și mari, în ani puțini. Și Alexandru Crăciunescu a fost unul dintre aceștia.

Biserica așteaptă cu drept cuvânt, ca toți preoții săi, la sfârșitul vieții să poată vorbi ca Pavel. Dar, vai, cât de puțini se împărtășesc de această vrednicie. Unii pentru viața lor scurtă, alții pentru ispitele mari ale vieții, ce-i copleșesc; alții iară, pentru puținătatea darurilor cu cari sunt inzestrați, nu pot ține piept furtunoaselor valuri ale vieții și se cobor în mormânt, fără a lăsa după sine vr'un semn măcar, care să mărturisească posterității despre viețuirea unui om cu rost pe lume. Numai, Alexandru Crăciunescu, n'a fost așa.

E obiceiul frumos și de bun folos, revivirea în cartea vieții bărbaților distinși, când își încheie cursul pe pământ. Acestei datorințe pioase voesc să corespund eu acum.

Alexandru Crăciunescu a fost vlăstar al unei familii preoțești din Sat-Chinez, de bun renume. Pentru cariera preoțească el a posedat o calificare superioară, învățând și știința dreptului; iar pregătirea înaltă, însoțită de diligență, conștiințiozitate și punctualitatea,

ce l-a caracterizat, au format din el o individualitate marcantă a societății noastre, un model de preot și tată de familie.

În toate acțiunile sale pe el nu l-au caracterizat vorbele umflute, ci faptele.

Despre cel-ce nu-și știe chivernisi casa sa se zice, că nu știe chivernisi nici bunul comn. Iar el a fost model de chivernisire și a casei proprii și a bisericei.

Ca tată de familie a fost unul dintre cei mai rari. Pecând unii nu înmulțesc talații cu cari i-a dăruit D-zeu, ci fac ca sluga nebună din sf. evanghelie; pe când alții, deși au familie, nu grijesc de ea în măsura trebuincioasă; ori pe când iară alții servesc numai mamonului și pântecelui și neavând fii, adună comori fără să le întrebuințeze spre scopuri de caritate, ci se risipesc fără urmă: Alexandru Crăciunescu, a depus cea mai frumoasă jertfă de om și părinte, crescând bisericei și națiunii noastre 3 fii doctori, cu cele mai frumoase roluri în societate. Neîndoios, ar putea cineva să observe, că e și meritul fiilor, cu respect la talent și alte daruri sufletești, dar în opera aceasta, laturea materială și educațiunea bună familiară, e meritul părintelui.

Organizarea comunei în parohie românească, prin despărțirea de cătră Sârbi e legată de numele lui. Și pe lângă marea despăgubire a Sârbilor, s'a zidit școală corespunzătoare, iar acum a ajuns rândul de s'a renovat și biserica.

Un merit neprețuit este, negreșit, înființarea asociațiunii funebrele românești din Sat-Chinez, a cărei binefaceri se resimt și în comunele vecine. Și la realizarea acestei instituțiuni, a depus răposatul mare trudă și multe jertfe, pentru ce în loc de mulțumită a întimpinat ingratitudine. Și dacă ne gândim, că au fost și preoți vecini, cari i-au denegat sprijinul în bunele lui intențiuni!

Mi-se pare că individualității lui are să se atribuie, că lupii nesățioși nu au intrat în scumpa lui turmă până acum decurând, când după cum zice Pavel cătră Timotei: „după poftele sale își vor alege lorși învățatori carii vor scărpină urechile“ (II, 4, 3).

Și, ca o notă distinctivă a individualității sale, a fost integritatea caracterului. Nu judecă după față, ci după adevăr. A avut sentimente vii și nefalsificate față de toate cauzele bisericesti și românești, față de cari și-a făcut datorințele.

Pentru toate acestea, a și fost răsplătit atât de colegi cât și de superiori. A fost ales membru în toate corporațiunile din protopopiat și asesor consistorial, dar și distins cu brău roșu.

Dar și despărțirea sa decătră toți a fost însoțită de binecuvântarea tuturor, precum binecuvântată i-a fost viața. Prea Sfinția Sa, d-nul Părinte Episcop al nostru Ioan I. Papp, a fost cel dintâiu, carele a prețuit atâta trudă ce a depus acest serv al Domnului pentru binele bisericei și al neamului și a binevoit a-le reprezintă la înmormântare prin părintele protopresbiter și asesor-referent Dr. Gheorghe Ciuhandu, carele a pontificat la ceremonia înmormântării, asistat de părintele administrator protopopesce Ioan Oprea și de preoții: Nicolae Crișmariu din Bărăteaz, Ioan Plavosin din Mehaia, Cornel Popovici din Hodoni, Nicolae Vulpe din Jadani, Pavel Jurma din St.-Andraș, Bazzu din Cerneteaz, Gheorghe Tocitu din Calacea și Vichentie Radu din Sat-Chinez. Predica funebrelă a ținut-o părintele administrator protopopesce. Cântările au fost executate de corul din loc, alternativ cu corul improvizat al învățătorilor participanți.

Astfel, într-o zi rece dar zvântată, a fost petrecut la mormânt binemeritul preot, Alexandru Crăciunescu, pe lângă neconzolații membri familiari, de o mulțime impozantă de popor, în sămnul recunoștinței și al durerii.

Fie-i memoria eternă!

Nicolae Crișmariu.

Dela epitropia

„Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor rom. din Ungaria“.

Ca în toți anii așa și în anul acesta epitropia „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români“ din Ungaria a lansat acum în preajma serbătorilor nașterii Domnului și ale anului nou, către toți fruntașii societății noastre următorul apel, cu a cărui importanță ne ocupăm azi la loc de frunte:

„Din rapoartele publicate în ziarele noastre, Vă este cunoscut, că „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“ s'a augmentat și în anul acesta — special prin donațiunile considerabile ale dlor Anton Mocsonyi de Foen și Dr. Teodor Mihali — cu aproape cor. 30.000.—, ajungând azi la un capital total de circa cor. 70.000.—.

Suntem convingși, că augmentarea fundațiunii noastre se datorește în prima linie înțelegerii juste cu care publicul ne onorează scopul final al străduințelor noastre: înălțarea presei românești. Ca o dovadă despre aceasta servească nenumăratele contribuiri făcute de mulțimea celor mici la toate ocaziunile, contribuiri, cari și în anul acesta au dat un spor în averea fundațiunii de peste cor. 10.000.— și din cari — cu mare mulțămire însemnăm la acest loc — singure răscumpărările felicitărilor dela serbătorile trecute au ajuns suma de cor. 1646.50.

Bazați pe bunăvoința și interesul ce ni l-a arătat deci publicul nostru și conștii de datorința ce avem de a stărui mereu pentru augmentarea fundațiunii noastre, prin aceasta ne permitem a păși și în anul acesta în rândul celor ce roagă ca obicinuitele răscumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie, să se facă în favorul „fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“, dat fiind că această fundațiune este astăzi cea mai avizată la sprijinul public. Vă rugăm de altfel a da ascultare rugării noastre și pentru faptul că intenționăm ca din răscumpărările felicitărilor din anul trecut și a celor ce se vor face în anul acesta să punem bază — în cadrele fundațiunii — a unui fond special al felicitărilor răscumpărate, pe care să-l augmentăm an de an la asemenea ocaziuni și care să fie o mărturie pentru posteritate despre felul cum ne-am înțeles cei prezenți datorințele față de cauza mare a presei românești.

Credem, că P. T. d-voastră apreciați după cuviință pasul ce-l facem și deci nu ne veți lua în nume de rău dacă Vă rugăm să stăruiți în cercul cunoșcuților d-v., ca să-și răscumpere felicitările de sărbători în favorul fundațiunii noastre.

Numele celor ce vor urmă rugării noastre cum și sumele ce vor contribui, Vă rugăm să le însemnați pe lista alăturată, pe care după încheiere să binevoiți a o trimite subsemnatului spre a se îngriji de publicările necesare.

Banii adunați Vă rugăm a-i trimite cu cecul alăturat la adresa „Băncii generale de asigurare“ din

Sibiu, care — după încheierea totală a donațiunilor — îi va transpune institutului „Ardeleana“ din Orăștie. Mulțămindu-vă, semnăm
Sibiu, la 20 decembrie 1913.

Ioan I. Lapedatu,
secretarul epitropiei fundațiionale“.

Vindere de viie.

Viia din Világos (Șiria) de pe dealul »Kiskut« în estenziune de 1 jugh. catastral 199°□ proprietatea fundațiunii Ștefan Antonescu la care este casă de stors, cu recvizite pentru cules și stors și cu mai multe buți pentru vin — este de vânzare pe bani gata.

Reflectanții sunt invitați a-și înainta ofertele până în 31 ianuarie st. n. 1914 la Consistorul gr.-or. român din Arad.

Arad, la 23 noiembrie (6 decembrie) 1913.

**Consistorul gr. or.
român din Arad.**

CRONICA.

† **Ion Calinderu.** A răposat unul din cei mai devotați fii ai României Ion Calinderu administratorul domeniilor Coroanei. A fost cel mai exemplar tip al jertfirii de sine pentru tron și pentru patrie, pentru dinastie și pentru popor, membru al celor mai de frunte instituțiuni românești începând cu Academia Română. Intre cele mai mărețe fapte ale sale se înșiră institutul Oteleșanu înființat din o moștenire a sa de 3 milioane pe care a oferit Academiei Române. E de remarcă că timp de 29 de ani cât a servit dinastiei ca administrator al domeniilor Coroanei a refuzat primirea a ori-ce retribuție a înaltelor sale servicii în togma ca și vechii patricieni ai Romei. Regele Carol va înființa un nou institut de educație în Iași din leafa neprimută care se urcă aproape la 3 milioane. Institutul va purta numele acestui om cu inimă mare care și-a jertfit o viață întreagă pentru binele țării sale. Moare în etate de 73 ani. Fi-ei odihna lină precum ia fost și viața de senină.

Un dujman al bisericii. Deputatul dietal al Ioșeșelului d. Almai Oliver ales cu voturi românești în cari vor fi fost și voturi de ale preoților nostri riscă în n-rul de Crăciun al unei foi ungurești din Arad niște ibidrități pe cât de monstruoase pe atât de răutăcioase pentru biserică și credințele noastre strămoșești.

Zice d. deputat:

„Problema românească trebuie rezolvită așa ca Români să nu câștige nimic. Pentru că, în curând ar

ieși la suprafață intelectualii noii generații, cu toate aspirațiile lor personale — și chestiunea românească s'ar renaște îndată. Poporul românesc e condus de preoți. Ici-colo anabaptismul a scos poporul de sub influența preoților. În comitatul Arad, secta asta a luat întinderi neînchipuite. Aproape 50% din populația românească a circumscripției Iosășelului mărturisește azi noua credință. Anabaptismul nu impune sarcini popoului. Anapațiștii sunt răbdurii, pașnici și trăiesc bine cu Ungurii, pentru că așa cere credința lor. Astfel de cetățeni sunt de mare folos patriei. Năzuința Ungurilor ar trebui să fie răspândirea cu orice mijloace a anabaptismului în sânul poporației românești. Păcat că guvernele au recunoscut abia o singură autonomie anabaptistă: pe cea dela Budapesta. Anabaptiștii nu plătesc dare popii, dar în schimb n'au nici un scut din partea statului. Am fost la secretarul general al ministerului de culte, la Benedek, care însă nici nu vrea s'audă de recunoașterea sectei. De altă parte, am auzit că ministrul Jankovich nu e străin de dorința mea. În ministerul de finanțe este un funcționar înalt, care face tot posibilul, pentru ca noua religie să fie recunoscută în mod legal și în provincie. Cred că în acest chip s'ar putea ajuta mult deslegării chestiunii românești, mai ales azi, când poporul e atât de împilat de preoțime“.

O sectă primejdioasă. — Ziarele din Lemberg scriu următoarele: Un mare număr de credincioși ai sectei marianiste din Lodz a încercat zilele trecute să răstignească pe episcopul Polembiovski, ca pe urmă să învie din morți și să dovedească prin aceasta că este sfânt. Cu multă greutate a izbutit poliția să respingă mulțimea și să libereze pe episcop. Vineri în 30 august s'a repetat atacul marianiștilor asupra lui Polembiovski. Când episcopul a ieșit din biserică, l-au așteptat sute de sectari și l-au rugat să se lase să fie răstignit „pentru mântuirea omenimii“. A trebuit să intervină iarăși poliția, ca să scape dela moarte pe cel amenințat. Mai mulți marianiști au fost arestați.

Sfințire de biserică. Duminecă în 21 decembrie n. s'a celebrat sfințirea bisericii renovate din Berechiu protopopiatul Tinca, prin delegatul Preasfinției Sale, Rev. d. Nicolae Roxin protopopul tractului, însoțit de preoții: Ioan Căpitan, Ioan Nagy, Vasile Fărcuț, Mihai Hașaș, Teodor Roxin și Aurel Albu. La priceasnă d-nul protopop a ținut o cuvântare foarte frumoasă, în ton oratoric, despre alipirea cu dragoste către biserică și școala confesională. În fine s'a ținut un banchet la casa vrednicului preot Georgiu Cosma. Cu această ocaziune d-nul protopop a toastat pentru bunul nostru episcop; notarul Omacy pentru preotul locului, preotul Albu pentru d-nul protopop. Învățătorul Ioan Costa pentru vrednicul învățător din loc Petru Paul, care din obolul său a dăruit pe sama sf. biserici un clopot în preț de 600 cor. O faptă nobilă de laudă. Pentru zelul dezvoltat la renovarea sf. biserici, afară de preotul și învățătorul locului merită laudă: Ioan Ollău jude comunal, Georgiu Turcuț și Teodor Turcuț epitropi și Teodor Durgeu perceptor comunal.

Din noul teritor adnexat României. În ziua de „Sf. Nicolae“ cu mare solemnitate au fost luate în primire Sf. biserici a „Sf. Nicolae“ și a „Sf. Gheorghe“ din Dobrici de către P. S. Sa Arhiereul Vartolomeiu Băcăuanu, care a slujit cu asistență număroasă sf. liturgie în bis. Sf. Nicolae. Luni apoi s'a făcut deschiderea școlilor tot cu o solemnitate deosebită în prezența

Arh. Vart. Băcăuanu, care a ținut și o cuvântare îndemnând la muncă pentru înaintarea neamului și a patriei.

Reorganizarea mănăstirilor de pe sfântul munte. S'a făcut propunerea, să se reorganizeze administrarea mănăstirilor de pe muntele Athos. Propunerea a făcut-o monahul Ioachim din mănăstirea Spiro (muntele Athos). El propune să se trimită în străinătate o comisiune, cu scopul să studieze organizarea altor mănăstiri. De altă parte se propune înființarea unei școli superioare teologice la sfântul munte. Probabil propunerile acestea vor fi primite.

Sporirea congruiei. Ziarele anunță, că în anul viitor 1914 ajutorul de stat al preoților noștri (congrua) se va spori în mod multumitor.

Episcopie sârbească în Chichinda Mare. Sârbii din orașul Chichinda mare au pornit o mișcare vie, cu scopul, ca Episcopia greco-orientală sârbească din Timișoara, să fie mutată la Chichinda mare. Dorința aceasta și-o motivează cu împrejurarea, că Chichinda mare e cel mai mare oraș sârbesc din Ungaria.

Premiul Nobel. Premiul Nobel pentru pace — după cum scrie ziarul din România, „Universul“ — va fi propus primului ministru al României, domnului Titu Maiorescu, președintele statelor Balcanice pentru încheierea păcii.

M. S. Regina României — decorată. Din prilejul aniversării de 70 ani, Monarhul Francisc Iosif I. a decorat pe M. S. regina „Carmen Sylva“ cu marea cruce a ordinului Elisaveta prin o scrisoare autografă.

Statuă Monarhului. Octogenarului Monarh, comunitatea de avere sârbească, îi va ridica o statuă în Bis. Albă care va reprezenta pe Monarh șezând. În jurul statuei vor fi ridicate și 4 fântâni săritoare.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „Luceafărul“ Nr. 23, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: Gh. Pădure: Un falș steag de pace. T. Murășanu: Adieri (poezie). Oct. C. Tăslăuanu: Pictorul Gheorghe A. Matheiu. Al. Cazaban: Adevăratul părinte. I. U. Soricu: Cântec (poezie). P. Papazissu: Pe câmpia Dramei. I. U. Soricu: De departe (poezie). D. N. Ciotori: Rabindranath Tagore. Maria Dragu: Cântece (poezie). Gheorghe Duma: De ziua Olympiei.. (poezie). I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman). Cronici. Ilustrațiuni.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română în clasele III—VI. din **Alioș**, tractul Lipovei, în nex cu ordinul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 2750/913 se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“. Emolumentele împreunate cu acest post snt: 1. În bani gata 1000 cor. una mie coroane. 2. Pentru conferință 15 coroane. 3. Pentru scripturistică 10 coroane. 4. Cărtir în edificiul școlii, care constă din: 2 chilii, culină, cămară și supraedificatele din curtea școlii. Grădina și pivnița școlii le va folosi în părți egale cu celalalt coleg al său. 5. Cvinvenalele

sau alt adaus de salar se vor cere dela stat. Relut de lemne nu dă pentru învățător, de văruirea și curățirea locuinței învățătorului se va îngriji alesul. Pentru încălzitul și curățitul sălii de învățământ se va îngriji comuna bisericească. Învățătorul ales va fi îndatorat se conducă strana dreaptă, fără altă remunerațiune. Cei cari sunt în stare a înființa și conduce cor vor fi preferiți.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursese ajustate cu documente originale și anume: a) extras de botez din matricula bis. și extras de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență dela antistia comunei natale, d) atestat despre serviciul de până aci, — și adresate comitetului parohial din Alioș să le înainteze în termenul fixat la oficiul protopopesc gr.-or. rom. din Lipova (Lippa) având a se prezenta în careva duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Alioș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința Comitetului parohial ținută în Alioș la 1/14 dec. 1913.

Avesalon Tucra
preș. com. par.

Niculae Savi
not. com. par.

În conțelegere cu *Fabritiu Manuilă* inspector de școale
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului al II-lea învățătoresc-cantoral dela școala gr. or. rom. din **Fibiș**, protopresbiteratul Lipovei se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. 1000 cor. în bani gata. 2. Intregirea salurului conform legii din 1913 dela stat. 3. Venitele cantoralu uzuat. 4. Locuință corespunzătoare în natură și supraedificatele recerute cu grădină. 5. Pentru conferință și scripturistică 40 cor. Pentru cazul că alegândul învățător ar da dovadă că e în stare de a conduce și instrua un cor bisericesc, comuna bisericească se deobligă ai remuneri ostenelele anual cu 200 cor.

Reflectanții sunt poftiți ca recursese lor ajustate cu documentele recerute și anume: a) extras de botez b) diploma învățătorescă, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și d) atestat despre serviciile de până acuma — toate în original — și adresate comitetului parohial din Fibiș, să le subștearnă oficiului protopopesc din Lipova (Lippa) având a se prezenta în vre-o duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Alesul învățător va fi obligat a îndeplini agendele cantorale în și afară de biserică a instrua școlarii în cântările bisericești și a-i conduce regulat în dumineci și sârbători la biserică.

Din ședința comitetului parohial din Fibiș ținută la 3/16 noemvrie 1913.

Gheorghe Todan
paroh, președinte.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuila* protopresbiter inspector școlar tractual.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a III din **Teeș** (Tesfalu), protopresbiteratul Belințului, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. 30 jughere catastrale pământ, parte arător, parte fânaț;

2. Eventuala intregire a dotațiunei din partea statului, pe care nici comuna, nici superioritatea nu o garantează;

3. Stolele legale;

4. De locuință se va îngriji alesul;

5. După venitele beneficiate, alesul va suportă dările publice.

Alesul va fi îndatorat a catehiza atât în școala confesională, cât și în cea comunală di. loc, fără altă remunerație.

Petițiile concursuale au să fie adresate către comitetul parohial din Teeș și înainteate pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belencze, Temes-megye); iar reflectanții au să se prezinte în s. biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletice.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.
—□— 2—3 gr.

Pentru intregirea postului de preot din parohia de clasa a III-a **Crivobara**, tractul Belințului, se escrie concurs în „Biserica și Școala“, cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie parohială de 32 jugăre, pământ arător, cu intravilan de 1/2 jugăr, dar fără casă parohială;

2. Stolele legale;

3. Eventual ajutor dela stat.

Darea după sesie o plătește preotul.

Fiitorul preot e obligat să catehizeze școlarii gr. or. rom. din parohie fără altă remunerație.

Reflectanții la această parohie sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Crivobara, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț (Belencze, Temes-megye), și în termenul fixat aci, să se prezenteze într'o duminică sau sârbătoare în s. biserică din Crivobara, spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și în oratorie, eventual în celebrare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.
—□— 2—3 gr.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cantoral dela școala gr. or. rom. elem. din **Talpoș** protopresbiteratul Ienopolei; se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 650 cort din cassa cultului. 2. Pământ arător 13 jugh. 1423□ și pășune pentru 10 vite computate în 500 coroane. 3. Venite cantorale 50 cor. 4. Cortel liber în natură cu două chilii padimentate, culină și cămară, grajd pentru vite și grădină. 5. Pentru scripturistică și conferință 20 coroane.

Dările publice după venitele sale și după pământul inv. le va plăti alesul.

Reflectanții sunt poftiți ca recursese lor ajustate cu documentele prescise și anume cu a) estras de botez; b) diploma învățătorescă; c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și d) atestat despre serviciile de până acuma, toate în original, și adresate comitetului parohial din Talpoș, să le subștearnă oficiului ppsc din Ienopolea (Borosjenő) având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul învățător este dator a provedea instrucțiunea și în școala de repetiție, a provedea agendele cantorale în și afară de biserică; a instrua școlarii în cântările și ceremonialele bisericești; și a-i conduce regulat în dumineci și sârbători la biserică. Cei cari

sunt apți a înființa și conduce cor vocal pe patru voci cu tânărimea vor fi preferiți.

Din ședința comitetului parohial din Talpoș ținută în 24 oct (2 noiembrie 1913).

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia*, ppresb. insp. școl. 2—3

Pentru însoptirea postului învățătoresc vacant din **Ignesti** (Ignafalva) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumente:

1. Dela epitropia parohială: 200 cor.; 2. 16 jugh. pământ și grădină școlară; 3. Naturale în preț de 130 cor.; 4. 6 stângini lemne, din cari se va încălzi și școala, conferință 10 cor., scripturistică 10 cor. Locuință corespunzătoare. Intregirea salariului e cerută dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez, 2. Diploma de învățător, 3. Atestat de apartinență, 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără alta remunerație.

Recursele adresate către comitetul parohial din Ignesti sunt a se înaintă P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sâmbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școlar. 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confes. gr. or. rom. din **Ficătar**, protopresbiteratul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 605 cor. 2. Intregirea salariului fundamental, dela stat, 395 cor. 3. Eventualele cvinvenale dela stat. 4. Pentru conferință 15 cor. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 6. Locuință în natură cu a 1/4 jugăr intravilan. 7. Dela înmormântări, unde va fi pofitit, 1 cor.

De curățirea și încălzirea salei de învățământ, se îngrijește comuna bisericască; iar de a locuinței învățătoarești, învățătorul.

Alesul, fără altă remunerație, e îndatorat să provadă strana în biserică, să conducă regulat pe elevi la biserică și să învețe atât pe cei de toate zilele, cât și pe cei de repetiție, cântările și răspunsurile liturgice.

Reflectanții sunt pofțiți a-și așterne petițiile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megye) și să se prezinte în terminul concursual, într'o duminică, sau într'o sâmbătoare, în sf. biserică din Ficătar (Feketeér, Temes-megye), spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântare.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter. 3—3

Pentru îndeplinirea postului al treilea de învățător ori învățătoare la școala conf. gr. or. rom. din **Răchita**, protopopiatul Belinț, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt.

1. În bani gata 341 coroane.

2. Dela 300 nri case, 12 1/2 kgr. cucuruz în boambe adecă 3750 m. metriche, à 1240 fil. metrul, 465 cor.

3. Ce mai lipsește în senzul art. de lege XVI din 1913, se cere dela stat conform specialei înalte rezoluții ministeriale de sub Nr. 1799/1913.

4. Pentru conferință, dacă participă 20 coroane.

5. Pentru scripturistică 5 cor.

6. Dela înmormântări, unde e pofitit, 1 cor., cu liturgie 2 cor.

7. Pentru locuință și grădină 220 coroane.

De încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască.

Alesul, respective aleasa, trebuie să instrueze școlarii și școlărițele în cântări, în lucru de mână; iar în dumineci și sâmbători să-i conducă la biserică și să-i supravegheze.

Petițiile instruate conform legilor în vigoare, să se trimită în original comitetului parohial din Răchita, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes-megye), în terminul concursual; iar reflectanții, respective reflectantele, sunt pofțiți a se prezenta într'o duminică sau într'o sâmbătoare în sf. biserică din Răchita (Rekketyó) spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Cei sau cele cari sunt de mai mulți ani în funcție au să producă și atestat de serviciu și conduită dela protopopul concernent.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Cherasim Sêrb*, protopresbiter. 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala cofes. gr. or. rom. din **Babșa**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar, în bani gata 910 cor.

2. Trei jugăre pământ à 30 cor. 90 cor.

3. Scripturistică 20 cor.

4. Conferințe 20 cor.

5. Dela fiecare înmormântare 80 fil.

6. Eventuală întregire dela stat.

7. Locuință în natură, cu grădină.

Dările după pământ cad în sarcina învățătorului.

Petițiile concursuale, instruate cu documentele de lipsă în original și, dacă reflectantul e deja în funcție, și cu atestat dela respectivul protopresbiter tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Babșa, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belenceze, Temes-megye).

Dacă reflectantul e asentat, fără a fi făcut anul de voluntar, e dator să descopere lucrul acesta în petiția concursuală.

Cocurenții au să se prezenteze într'o duminică ori într'o sâmbătoare în sf. biserică din Babșa, spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântare.

Cei cu pregătiri mai înalte, și cei apți a dirigi cor, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter. 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare la una din școlile de fete din **Pecica-română** tractul Aradului în conformitate cu ordinul Ven. Consistoriu de sub Nrul 5151/913, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental 1200 cor. 2. Retribuțiune pentru cortel în bani 240 cor. 3. Pentru încălzitul și curățitul salei de învățământ 120 coroane.

Aleasa de învățătoare va fi îndatorată a instrui la școala de fete ce o va designa autoritatea școlară, școlărițele sale și în lucrul de mână și cântări bisericești, iar în dumineci și sărbători să le conducă la sfta biserică și acolo să susțină ordinea între ele.

Petițiunile ajustate conform Regulamentului din vigoare și adresate comitetului parohial din Pecica-română (Ó-pécska) să le subștearnă oficiului protopopesc în Arad.

Reflectantele sunt poftite a se prezenta în terminul concursual în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Pecica-română spre a fi cunoscute și în persoană din partea alegătorilor.

Din ședința comitetului parohial din Pecica-română ținută la 3/16 noemvrie 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş*, protopop insp. școl.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Șumugiu**, (Váraduzsopa) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele acestui post sunt: 1. Dela parohieni 580 cor. bani gata. 2. Din cantorat 20 cor. 3. Cvatir corăspunzător cu grădina de legume. 4. Intregirea dela stat.

Scripturistica, participarea la conferințe, încălzitul și curățitul salei de învățământ, cad în sarcina parohiei.

Alesul va prevedea cantoratul în biserică fără altă remunerație, și va instrui elevii în cântările bisericești.

Reflectanții sunt poftiți, ca rugările ajustate cu toate documentele prescrise, adresate comitetului parohial din Șumugiu, să le înainteze P. O. oficiu protopopesc din Oradea-mare, prezentându-se în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta capabilitatea în tipic și cântări.

Șumugiu, la 10/23 noemvrie 1913.

Pentru comitetul parohial.

Petru Bogdan,
paroh-președinte.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopop inspector școl.
—□— 3—3

Pentru postul învățătoresc nou sistemizat la a 2-a școală înființată în **Tășad** (Tasádfő), se publică concurs cu termen de **30 zile** dela publicarea primă, pe lângă venitele următoare:

1. Dela comuna bis. în bani gata 100 cor. 2. Intregirea din partea statului, conform rescriptului ministerial de Nrul 137.351/913. 3. Pentru locuință și grădină până când se vor face cele de lipsă i-se va da relutul corăspunzător conform legii din 1907. 4. Pentru scripturistica și participare la conferințe i-se va da un pausal anumit.

Încălzitul și curățitul salei cade în sarcina parohiei.

Alesul este îndatorat a conduce elevii la biserică, și să conducă strana stângă. Cei cari sunt apti

a conduce cor, vor fi preferiți. Pot să competeze și învățătoare respective acestea vor fi preferite.

Petițele ajustate cu documentele recerute, adresate comitetului parohial din Tășad, sunt a se înainta la P. On. oficiu protopopesc ort. român din Oradea-mare, prezentându-se recurenții sau recurentete în vre-o duminică sau sărbătoare în sf. biserică din Tășad spre a se arăta poporului.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Tășad, la 21 noemvrie (4 dec.) 1913.

Traian D. Roman,
paroh-președinte.

Pantelie Bugar,
notar.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath*, protopop, inspector școl.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă parohul actual din **Chisetău**, tractul Belințului, decretat pe baza Inaltei rezoluții consistoriale de sub Nr. 5315/913, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din sesia parohială de 32 jugh. pământ arător.

2. $\frac{3}{4}$ jugher intravilan de sub Nr. 38.

3. Jumătate din stola legală și venitele accidențiale.

4. Eventuala întregire dela stat, pe carea însă nici comuna bisericească, nici superioritatea bis. nu o garantează.

Alesul va avea se supoarte dările publice, după toate aceste venite. E dator mai departe să catehizeze elevii dela școala noastră confesională fără altă remunerație.

Dela reflectanți se cere cvalificația prescrisă pentru parohie de clasa I. conform concl. Sin. eparh. Nr. 84/1910 și să-și acludă documentele în original, iar dacă sunt deja în funcție, și atestat dela respectivul șef. tractual. Preferiți vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să dirigeze corul local.

Petițiile concursuale, adresate comitetului parohial, sunt a-se trimite în terminul concursual oficiului protopresb. gr. or. rom. din Belinț (Belence Temes-m.) iar reflectanții într'o duminică ori sărbătoare, să se prezinte în sfta biserică din Chisetu spre a-și arăta desteritatea în oratorie și tipic și în cântarea bisericească.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.
—□— 3—3

Căițe (căciuli) preotești

pentru scutirea capului la servicii în liber pre-
cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad.

Bucata, din catifea, costă 6 cor. iar din stofă 4 cor.

Potcapia, din catifea 5—7 cor.

La comande e a se indica măsura capului.